

ผลงานด้านวิชาการและการวิจัย
กลุ่มอนามัยแม่และเด็ก สำนักส่งเสริมสุขภาพ

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวเบญจวรรณ ยี่คิ้ว

ตำแหน่ง : นักวิชาการสาธารณสุข

ชื่อผลงานวิชาการ/งานวิจัย :

รายงานผลการดำเนินงานปกป้อง ส่งเสริม สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ปีงบประมาณ 2562

วันที่เผยแพร่/นำเสนอผลงาน : 2020-01-09

ช่องทางการเผยแพร่ : (1) เว็บไซต์กรมอนามัย

http://doc.anamai.moph.go.th/opdc_doc_uploads/305e4e260a514f3ea35002049da21207.docx

(2) เว็บไซต์สำนักส่งเสริมสุขภาพ

http://hp.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=2581&filename=1_2

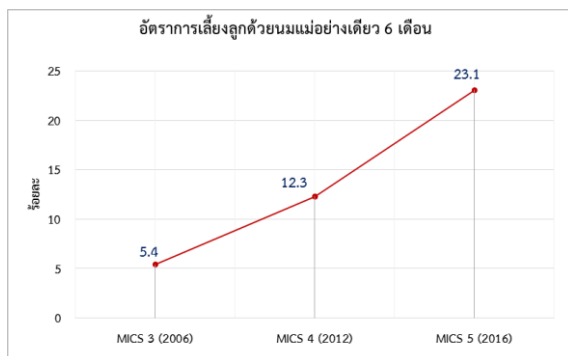
(3) รายงานประจำปี 2562 สำนักส่งเสริมสุขภาพ

http://hp.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=2673

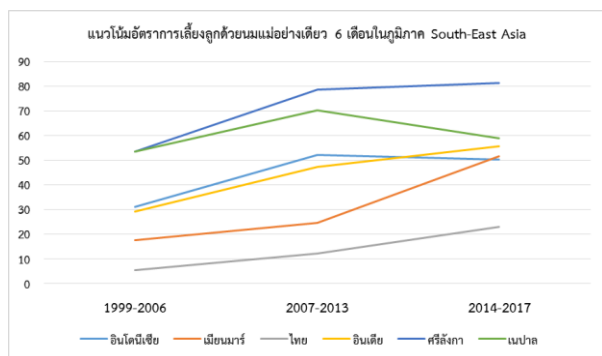
รายงานผลการดำเนินงานปกป้อง ส่งเสริม สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ปีงบประมาณ 2562

นมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดสำหรับเด็กเพราะมีสารอาหารมากกว่า 200 ชนิดที่มีคุณค่า ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการทั้งกายและใจของเด็ก มีภูมิคุ้มกันโรคที่ไม่สามารถหาได้จากอาหารอื่น ซึ่งตามข้อแนะนำขององค์การอนามัยโลก (WHO) ทารกควรได้กินนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน และให้กินนมแม่ควบคู่กับอาหารตามวัยจนอายุครบ 2 ปี หรือนานกว่านั้น

จากการสำรวจสถานการณ์ของเด็กและสตรี (MICS) ล่าสุด พบว่าอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนเท่ากับร้อยละ 23.1 และมีเด็กเพียงร้อยละ 13 ที่ได้กินนมแม่ต่อเนื่องจนถึง 2 ปี อีกทั้ง เมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาค South-East Asia พบว่าประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนค่อนข้างต่ำ

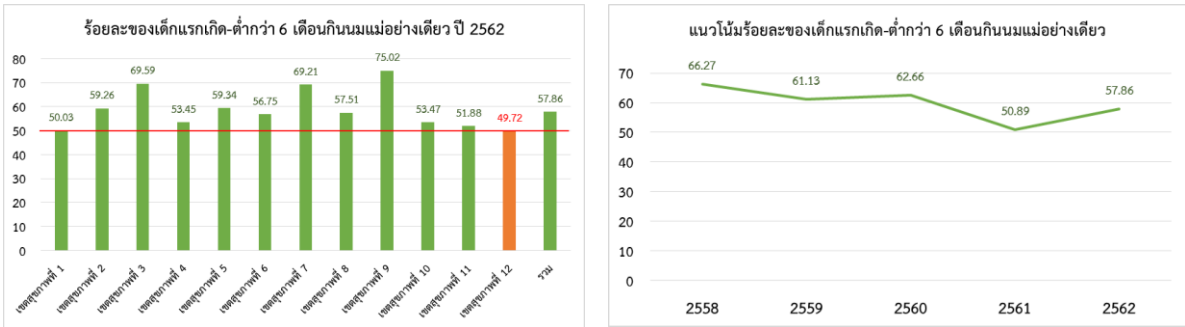
ที่มา: MICS , 30 กันยายน 2562

Cr. Angela De Silva, WHO SEARO

จากระบบข้อมูล HDC service ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปี 2562 ภาพรวมของเด็กแรกเกิด - ต่ำกว่า 6 เดือนกินนมแม่อย่างเดียวร้อยละ 57.86 และจากข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี พบว่าเด็กแรกเกิด-ต่ำกว่า 6 เดือนกินนมแม่อย่าง

เด็ยวมีแนวโน้มน้ลดลง กระทรวงสาธารณสุขจึงตั้งเป้าหมายในปี 2568 ให้มีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนอย่างน้อยร้อยละ 50 สอดคล้องตามเป้าหมายสากล

ที่มา: HDC service , 30 กันยายน 2562

กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย ให้ความสำคัญและดำเนินงานปกป้อง ส่งเสริม สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง จึงกำหนดนโยบายหรือมาตรการที่สำคัญที่ใช้ในการดำเนินงานที่สำคัญประกอบด้วย 3 ด้าน

การปกป้อง

การขับเคลื่อนพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560

การส่งเสริม

- การสื่อสารสร้างความรู้
- การพัฒนาระบบบริการสุขภาพตามมาตรฐานโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูก
- การพัฒนาศักยภาพพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

การส่งเสริม

- การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- การจัดตั้งคลินิกนมแม่
- การจัดตั้งมุนมนแม่ในสถานประกอบกิจการ

การปกป้องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

1. การจัดทำแผนขับเคลื่อนพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560 (พ.ศ. 2563-2565)

เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการทำงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการผลักดันให้กฎหมายมีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ขับเคลื่อนทางสังคม สื่อสารสาธารณะเพื่อควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาระบบเฝ้าระวังการละเมิดและการบังคับใช้กฎหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาระบบบริหารจัดการการขับเคลื่อนกฎหมาย

2. การจัดทำหลักเกณฑ์ แนวทางและคู่มือ

เพื่อให้การตีความข้อกฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเป็นมาตรฐานในทางปฏิบัติแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ อีกทั้งมีการจัดทำคำอธิบายพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560 เพื่อเป็นสื่อประกอบการสร้างการรับรู้และความเข้าใจแก่ประชาชน

3. การพัฒนาศักยภาพพนักงานเจ้าหน้าที่

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติฯ ให้มีความรู้ความสามารถในการบังคับใช้พระราชบัญญัติฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ พร้อมทั้ง วางแนวทางในการรับเรื่องร้องเรียนเมื่อพบผู้ละเมิดพระราชบัญญัติฯ และมีการติดตามเฝ้าระวังเชิงรุกการละเมิดในพื้นที่

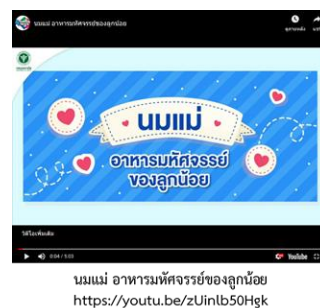
4. การติดตามเฝ้าระวังการละเมิดพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560

พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการติดตามเฝ้าระวังการละเมิดกฎหมายเชิงรุก โดยการลงพื้นที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ อย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี โดยครอบคลุมสถานที่เป้าหมายที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิดกฎหมายได้บ่อย เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายส่ง ร้านขายยา โรงพยาบาลของรัฐและเอกชน โรงงานหรือสถานประกอบการ หรือการสุ่มสำรวจกิจกรรมที่พบบ่อยในพื้นที่

การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

1. การสร้างการรับรู้และความเข้าใจการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสาร ได้แก่ บุคลากรด้านสาธารณสุข พ่อแม่ หญิงตั้งครรภ์ ผู้ดูแลเด็ก และประชาชนทั่วไป ให้ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผ่านสื่อช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะสื่อ “Application” และสื่อ “New Media”

นมแม่ อาหารที่ควรรับของลูกน้อย
<https://youtu.be/zUinlb50Hqk>

E-book การตั้งครรภ์คุณภาพและการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

2. การขับเคลื่อนการดำเนินงานโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่-ลูก (Baby Friendly Hospital Initiative-BFHI)

นโยบายและมาตรการที่สำคัญที่ใช้ขับเคลื่อน แนวทางโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่-ลูก (Baby Friendly Hospital Initiative-BFHI) โดยปฏิบัติตามแนวทางบันได 10 ขั้น เพื่อส่งเสริมให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จ โดยการบูรณาการทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับนโยบายของผู้บริหาร ระดับผู้ปฏิบัติการ ในแผนกฝากครรภ์ ห้องคลอด แผนกหลังคลอดของโรงพยาบาลต่าง ๆ และส่งต่อการดูแลช่วยเหลือให้กับกลุ่มสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในชุมชน โดยบันไดขั้นที่ 1-2 คือแนวทางการบริหารจัดการในโรงพยาบาล และบันไดขั้นที่ 3-10 คือแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญในการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

3. การพัฒนาศักยภาพพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

การจัดการฝึกอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการด้านการพยาบาลในสถานบริการสาธารณสุข ให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีทักษะที่เพียงพอ ในการประเมิน ส่งเสริม สนับสนุน ปกป้องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้อย่างเหมาะสมเป็นมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานบันได 10 ขั้นสู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตามมาตรฐานโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูก (BFHI)

การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

การขับเคลื่อนการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบกิจการ โดยการพัฒนาระบบและกลไกการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบและภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนวางแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งมมนมแม่ ทั้งบุคลากรด้านสาธารณสุข ด้านสวัสดิการแรงงาน และภาคเอกชน อีกทั้งการวางแผนกำกับติดตามและประเมินผล เพื่อนำไปวางแผนในการพัฒนาการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบกิจการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอเชิงนโยบาย/ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงพัฒนา

1. การขับเคลื่อนพระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560

- การพัฒนาศักยภาพแก่บุคลากรและพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีความพร้อมในการทำงานขับเคลื่อนพระราชบัญญัติฯ จำเป็นต้องมีกระบวนการอบรมพัฒนาศักยภาพอย่างเพียงพอควบคู่กับกระบวนการสร้างความมั่นใจในการทำงาน โดยเน้นการทำงานเป็นทีมแบบมีพี่เลี้ยง ทั้งในการถ่ายทอดความรู้ และติดตามเฝ้าระวังทั้งเชิงรุกและเชิงรับ
- การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อรับผิดชอบขับเคลื่อนพระราชบัญญัติฯ ให้ครอบคลุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มงานส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและกลุ่มงานนิติการ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- การถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายอย่างมีระบบจากผู้กำหนดนโยบายในส่วนกลาง ถึงผู้บริหารส่วนภูมิภาค ตลอดจนถึงผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
- การสื่อสารประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติฯ ให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ แม่และหญิงตั้งครรภ์ ครอบครัวที่มีทารกและเด็กเล็ก บุคลากรด้านสาธารณสุข พนักงานเจ้าหน้าที่ สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป

2. การขับเคลื่อนการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

- การสื่อสารประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้แก่แม่ ครอบครัว และประชาชนทั่วไป ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเน้นสื่อ Social Media
- การวางแผนทางให้บริการการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้เป็นไปตามมาตรฐานโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูก (BFHI)
- การพัฒนาศักยภาพพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ครอบคลุมโรงพยาบาลในทุกระดับ

3. การขับเคลื่อนการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

- การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มมนมแม่ในสถานประกอบกิจการให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย
- การวางแผนการขับเคลื่อนการจัดตั้งมมนมแม่ในสถานประกอบกิจการ และแผนการกำกับติดตามประเมินผล
- การสนับสนุนองค์ความรู้ สื่อ คู่มือ และอุปกรณ์การจัดเก็บน้ำนม ให้เพียงพอต่อความต้องการใช้มมนมแม่ในสถานประกอบกิจการ